

Examenul național de bacalaureat 2023

Proba E. c)

Istorie

Varianta 6

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Citiți, cu atenție, sursele de mai jos:

A. „În 1866, cercurile conducătoare din România [...] au făcut tot ce se putea în plan politic ca să pună puterile garante în fața unui fapt împlinit, în ceea ce privește modul de organizare a regimului instituit în urma actului de la 11 februarie. [...]

Constituția din 1866 a fost elaborată și votată de Adunarea Constituantă în pofida repetatelor proteste ale reprezentanților marilor puteri, astfel că reprezintă [...] un act de energie făcut de conducerea unui stat mic, supus unor serioase și diverse presiuni. Mai mult, pentru că se urmărea sublinierea și mai exactă a dorinței de independență, în legea fundamentală adoptată în 1866, nu exista nicio referire în legătură cu suzeranitatea Imperiului Otoman sau regimul de garanție colectivă europeană. În acest fel, statul român se considera, de fapt, independent. Relațiile României cu marile puteri deveneau, în egală măsură, interesante și complicate. Conform Tratatului și Convenției de la Paris, statul român se afla încă sub garanția colectivă europeană și suzeranitate otomană, fapt ce-i influența într-o măsură însemnată posibilitățile de acțiune. Prin Constituția de la 1866, însă, această stare de lucruri era trecută sub tăcere.”

(V. Russu, *Studii de istorie modernă*)

B. „Alegerea Constituției belgiene ca model a fost inspirată (unii oameni politici români visau să transforme România într-o «Belgie a Orientului»). [...] Principele Carol va considera de la început această Constituție ca fiind mult prea înaintată pentru România. [...] Constituția din 1866 va introduce [...] și principiul separării puterilor în stat: legislativă, executivă și judecătorească [...]. Puterea legislativă era exercitată de Parlament (bicameral) și de Domn. Numai acordul [...] celor trei segmente ale puterii legislative, Adunarea Deputaților, Senat și Domn, asigura introducerea și funcționarea legislației. Puterea judecătorească era formal independentă de celelalte două. [...] Puterea executivă [...] era asigurată de suveran (până la 1881, când România avea să se proclame Regat, suveranul a avut titlul de Domn, cu intermediarul Alteță Regală, titulatură folosită pentru prima oară la 1878, după recunoașterea independenței României față de Imperiul Otoman) și de miniștri [...]. Prin Constituție regele era irevocabil, în sensul că puterile lui erau pe viață [...]. Actele regelui nu aveau nicio putere decât dacă erau contrasemnate de un ministru.”

(I. Bulei, *Carol I*)

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți legea fundamentală votată de Adunarea Constituantă, precizată în sursa **A**. **2 puncte**
2. Precizați, din sursa **B**, o informație referitoare la puterea legislativă. **2 puncte**
3. Menționați două spații istorice la care se referă atât sursa **A**, cât și sursa **B**. **6 puncte**
4. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare sursei care susține că titulatura suveranului se modifică în funcție de evoluția statului român. **3 puncte**
5. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa **A**, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (*cauză*, respectiv *efect*). **7 puncte**
6. Prezentați alte două acțiuni, din plan intern, la care participă românii în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în afara celor precizate în sursele date. **6 puncte**
7. Menționați o asemănare între două fapte istorice desfășurate de români în cadrul *crizei orientale* din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„Pe fondul crizei Imperiului Otoman, Sigismund Báthory, principele Transilvaniei, s-a încumetat să adere la Liga Sfântă [...]. La alianță au mai aderat Spania, Veneția, Statul Papal (inițiatorul formal al tuturor alianțelor creștine), ducatele Mantova, Toscana și Ferrara, precum și Transilvania, Țara Românească și Moldova. [...] În august 1594, răspundea și Moldova chemărilor occidentale [...]. Mihai Viteazul își oferă și el serviciile de partea Ligii Sfinte [...] și încearcă să-și coordoneze acțiunile cu cele ale Transilvaniei și Moldovei. [...]

Domnul Țării Românești, Mihai Viteazul, nu era dispus la prea multe compromisuri, deși în 1595 boierii săi au semnat la Alba Iulia un Tratat [...]. Prin Tratat, [...] taxele locuitorilor Țării Românești și veniturile voievodului acesteia urmau să fie fixate de către dieta Transilvaniei. Mihai Viteazul nu mai avea practic autoritate asupra propriilor boieri, nu-i mai putea condamna la moarte fără aprobarea lui Sigismund [Báthory] și nu putea încheia niciun tratat internațional fără învoirea acestuia. [...] Aplicarea acestui acord s-a făcut însă, până la urmă, în termenii voii și impuși de Mihai Viteazul [...]. În plus, o clauză [...] a Tratatului de la Alba Iulia este în favoarea Țării Românești, în sensul că Mitropolia Ortodoxă a Transilvaniei era reșezată oficial sub jurisdicția Mitropoliei Țării Românești [...]. În 1596, domnul de la București obținea aprobarea de a întemeia pe dealul de lângă cetatea Albei [...] o mănăstire ortodoxă românească, cu călugări din Țara Românească și Moldova. Ea va deveni sediul scaunului mitropolitan al Transilvaniei.

În prim plan se afla însă pericolul otoman [...]. Cu ajutoare din Transilvania și Moldova, dar mai ales cu propriile forțe din țară și cu mercenari din Balcani [...], Mihai Viteazul avea să obțină victorii strălucite împotriva turcilor, atât la nord cât și la sud de Dunăre. Oștile ardeleni [...] sunt menționate în surse, alături de cele ale domnului român, în luptele cu turcii din anii 1594-1595. Prin victoriile obținute, Mihai Viteazul a ferit Țara Românească de perspectiva ocupării ei de către Imperiul Otoman [...].”

(I. A. Pop, T. Năgler, M. András, *Istoria Transilvaniei*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți statul medieval condus de Mihai Viteazul, precizat în sursa dată. **2 puncte**
2. Precizați secolul la care se referă sursa dată. **2 puncte**
3. Menționați alianța inițiată de Statul Papal și atitudinea unui stat din spațiul românesc extracarpatic față de aceasta, precizate în sursa dată. **6 puncte**
4. Menționați, din sursa dată, două informații referitoare la acțiunile militare antiotomane. **6 puncte**
5. Formulați, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la Tratatul de la Alba Iulia, susținându-l cu două informații selectate din sursă. **10 puncte**
6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia românii se implică în relațiile internaționale din perioada 1350 – 1450. (Se punctează prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia.) **4 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre România în a doua jumătate a secolului al XX-lea, având în vedere:

- precizarea unei practici politice din perioada stalinismului utilizate în România, în a doua jumătate a secolului al XX-lea;
- prezentarea unui fapt istoric desfășurat în perioada național-comunismului, în politica internă a statului român;
- menționarea a două acțiuni de politică externă desfășurate de România în perioada 1951-1980, și a câte unui aspect referitor la fiecare dintre aceste acțiuni;
- formularea unui punct de vedere referitor la democrația postdecembristă din România, în perioada 1990-2000 și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea **limbajului istoric adecvat**, **structurarea** prezentării, **evidențierea relației cauză-efect**, elaborarea **argumentului istoric** (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea **succesiunii cronologice/logice** a faptelor istorice și **încadrarea** eseului în limita de spațiu precizată.

Examenul național de bacalaureat 2023

Proba E. c)

Istorie

Varianta 6

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

1. **2 puncte** pentru răspunsul: Constituția din 1866/Constituția **Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/menționare sau în enunț).**
2. **2 puncte** pentru oricare dintre răspunsurile: *Puterea legislativă era exercitată de Parlament (bicameral) și de Domn*, adoptarea legilor implică acordul Adunării Deputaților, Senatului și Domnului etc. **Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin citat din sursă/menționare sau în enunț).**
3. **câte 3 puncte** pentru fiecare răspuns: România, Imperiul Otoman **Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/menționare sau în enunț).** **(3px2=6p)**
4. **3 puncte** pentru scrierea literei **B**
5. **7 puncte** pentru scrierea oricărei relații cauză-efect stabilite între două informații selectate din sursa A, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (*cauză*, respectiv *efect*)
Exemple: *cauză: Constituția din 1866 a fost elaborată și votată de Adunarea Constituantă în pofida repetatelor proteste ale reprezentanților marilor puteri și efect: astfel că reprezintă [...] un act de energie făcut de conducerea unui stat mic, supus unor serioase și diverse presiuni SAU cauză: pentru că se urmărea sublinierea și mai exactă a dorinței de independență și efect: în legea fundamentală adoptată în 1866, nu exista nicio referire în legătură cu suzeranitatea Imperiului Otoman sau regimul de garanție colectivă europeană etc.*
6. **câte 1 punct** pentru menționarea oricăror alte două acțiuni, din plan intern, la care participă românii în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în afara celor precizate în sursele date **(1px2=2p)**
Exemple: *elaborarea Rezoluțiilor din Adunările ad-hoc, dubla alegere a lui Al. I. Cuza, adoptarea Legii rurale etc.*
câte 2 puncte pentru prezentarea fiecărei acțiuni menționate - o scurtă expunere în care sunt precizate două informații referitoare la acțiune **(2px2=4p)**
7. **4 puncte** pentru menționarea oricărei asemănări între două fapte istorice desfășurate de români în cadrul *crizei orientale* din a doua jumătate a secolului al XIX-lea
Exemple: *vizează obținerea independenței de stat, caracter antiotoman etc. Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/menționare sau în enunț).*

SUBIECTUL al II – lea

(30 de puncte)

1. **2 puncte** pentru răspunsul: Țara Românească **Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/menționare sau în enunț).**
2. **2 puncte** pentru răspunsul: al XVI-lea **Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin precizare/menționare sau în enunț).**
3. **3 puncte** pentru răspunsul: Liga Sfântă
3 puncte pentru menționarea oricărei atitudini a unui stat din spațiul românesc extracarpatic față de aceasta, precizate în sursa dată **Exemple:** *La alianță au mai aderat Spania, Veneția, Statul Papal (inițiatorul formal al tuturor alianțelor creștine), ducatele Mantova, Toscana și Ferrara, precum și Transilvania, Țara Românească și Moldova.; în 1594 Moldova aderă la Liga Sfântă etc. Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin citat din sursă/menționare sau în enunț).*
4. **câte 3 puncte** pentru menționarea, din sursa dată, a oricăror două informații referitoare la acțiunile militare antiotomane **(3px2=6p)**
Exemple: *Cu ajutoare din Transilvania și Moldova, dar mai ales cu propriile forțe din țară și cu mercenari din Balcani [...], Mihai Viteazul avea să obțină victorii strălucite împotriva turcilor, atât la nord cât și la sud de Dunăre; Oștile ardelene [...] sunt menționate în surse, alături de cele ale*

domnului român, în luptele cu turcii din anii 1594-1595, au împiedicat ocuparea Țării Românești de Imperiul Otoman **etc.** **Se punctează orice mod de redactare a răspunsului corect (prin citat din sursă/menționare sau în enunț).**

5. **4 puncte** pentru formularea, pe baza sursei date, a oricărui punct de vedere referitor la Tratatul de la Alba-Iulia

câte 3 puncte pentru selectarea, din sursa dată, a oricăror două informații care susțin punctul de vedere formulat **(3px2=6p)**

Exemple: Transilvania intervine în politica internă a Țării Românești prin Tratatul de la Alba Iulia. Informațiile care susțin punctul de vedere sunt: *Prin Tratat, [...] taxele locuitorilor Țării Românești și veniturile voievodului acesteia urmau să fie fixate de către dieta Transilvaniei și Mihai Viteazul nu mai avea practic autoritate asupra propriilor boieri, nu-i mai putea condamna la moarte fără aprobarea lui Sigismund [Báthory]* SAU Tratatul de la Alba Iulia are consecințe în plan religios. Informațiile care susțin punctul de vedere sunt: *Mitropolia Ortodoxă a Transilvaniei era reșezată oficial sub jurisdicția Mitropoliei Țării Românești și în 1596, domnul de la București obținea aprobarea de a întemeia pe dealul de lângă cetatea Albei [...] o mănăstire ortodoxă românească.* **etc.** **Punctajul total (10 puncte) sau cel parțial (7 puncte) se acordă răspunsului care cuprinde atât punctul de vedere, cât și informațiile/informația. Nu se punctează doar punctul de vedere sau doar informațiile/informația.**

6. **4 puncte** pentru argumentarea afirmației date - prezentarea oricărui fapt istoric relevant (**de exemplu:** Tratatul de la Brașov, cruciada de la Varna **etc.**) prin precizarea a două informații referitoare la acest fapt și prin utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (*deoarece, pentru că etc.*) și concluzia (*așadar, astfel etc.*)

SUBIECTUL al III – lea

(30 de puncte)

Informația istorică – 24 de puncte distribuite astfel:

- **2 puncte** pentru precizarea oricărei practici politice din perioada stalinismului utilizate în România, în a doua jumătate a secolului al XX-lea (**de exemplu:** adoptarea Constituției din 1952, represiunea politică **etc.**)
- **2 puncte** pentru menționarea oricărui fapt istoric desfășurat în perioada național-comunismului, în politica internă a statului român (**de exemplu:** adoptarea Constituției din 1965, utilizarea cultului personalității de către N. Ceaușescu **etc.**)

3 puncte pentru prezentarea faptului istoric menționat - o scurtă expunere în care sunt precizate două informații referitoare la faptul istoric și se utilizează relația cauză-efect

1 punct pentru precizarea doar a unei informații referitoare la faptul istoric

- **câte 3 puncte** pentru menționarea oricăror două acțiuni de politică externă desfășurate de România în perioada 1951-1980 (**de exemplu:** aderarea la Pactul de la Varșovia, stabilirea relațiilor diplomatice cu R. F. Germania, menținerea relațiilor diplomatice cu Israel după *Războiul de 6 zile etc.*) și a oricărui aspect referitor la fiecare dintre aceste acțiuni (**de exemplu:** România este membru al alianței politico-militare din 1955, reflectă caracteristicile etapei stalinismului în plan extern **etc.**; este dezaprobată de R.D. Germană, relații la nivel de ambasadă **etc.**; se adoptă o atitudine diferită de aceea a Pactului de la Varșovia, reflectă caracteristicile etapei național-comunismului în plan extern **etc.**) **(3px4=12p)**

- **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la democrația postdecembristă din România, în perioada 1990-2000 (**de exemplu:** Democrația postdecembristă din România, în perioada 1990-2000, se consolidează prin practici politice din domeniul legislativ., În perioada 1990-2000, democrația postdecembristă din România se caracterizează prin garantarea drepturilor și libertăților cetățenești. **etc.**)

4 puncte pentru susținerea punctului de vedere formulat printr-un argument istoric – prezentarea oricărui fapt istoric relevant, prin precizarea a două informații referitoare la acest fapt și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (*deoarece, pentru că etc.*) și concluzia (*așadar, astfel etc.*)

Ordonarea și exprimarea ideilor menționate – 6 puncte distribuite astfel:

- **2 puncte** pentru **utilizarea limbajului istoric** adecvat
 - 1 punct pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat
- **1 punct** pentru **structurarea eseului** (introducere - cuprins - concluzie)
- **2 puncte** pentru **respectarea succesiunii cronologice/logice** a faptelor istorice
 - 1 punct pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice
- **1 punct** pentru **respectarea limitei de spațiu**